

1. Podávanie Eucharistie deťom

written by doc. Štefan Paločko | 28. októbra 2020

[doc. ThDr. Štefan Paločko, PhD.](#) – Teologické zdôvodnenie podávania eucharistie deťom

Súhrn: Podávanie sviatosti Eucharistie deťom pred začiatkom užívania rozumu je prax, ktorá vyplýva zo samotnej podstaty tejto sviatosti. V minulosti sa niektoré cirkvi od tejto praxe odklonili, a to nie pod vplyvom kresťanskej vierouky, ale pod vplyvom istých praktických pastoračných ťažkostí. Je dôležité vrátiť sa k správnej praxi, ktorá zodpovedá zmyslu tejto sviatosti, s ktorým ju ustanovil samotný Spasiteľ.

Kľúčové slová: Krst. Eucharistia. Deti prijímajúce Eucharistiu.

V mnohých východných cirkvách, či už katolíckych alebo

nekatolíckych, sa zachovala starobylá prax podávania sviatosti Eucharistie deťom, ktoré ešte neužívajú v plnosti rozum. V dnešných časoch sa možno stretnúť aj s tým, že tie východné cirkvi, ktoré sa v minulosti od tejto praxe odklonili, sa pod vplyvom učenia Druhého vatikánskeho koncilu[1] k podávaniu sviatosti Eucharistie deťom vracajú. Tu je potrebné poznamenať, že nejde len o starobylú prax východných cirkví, ktorá bola v určitom čase cirkevnou hierarchiou zavedená, ale ide o prax, ktorá priamo vyplýva zo zmyslu samotnej sviatosti Eucharistie, a ktorá bola preto pôvodne vlastná aj latinskej cirkvi.

Aby sme mohli porozumieť zmyslu podávania Eucharistie deťom pred plným užívaním rozumu, je potrebné si všimnúť podstatnú súvislosť medzi sviatosťou Eucharistie a sviatosťou krstu. Človek sa rodí na tento svet so životom, ktorý dedí po Adamovi. Tento život je na jednej strane naplnený túžbou po večnom šťastí, no na druhej strane je to život odklonený od Boha a od Božích schopností. Táto absencia Božieho života v živote človeka sa teologicky nazýva dedičný hriech.[2] Nedostatok Božích schopností u človeka spôsobuje, že nie je v jeho silách zbaviť sa hriechu,[3] a preto každý pokus dosiahnuť trvalé šťastie vedie k neúspechu. Jediným riešením je vzdať sa svojho života so všetkými jeho nedokonalosťami a prijať účasť na Kristovom živote, pretože Kristus je jediný, kto vlastnou mocou dokáže žiť úplne bez hriechu, a tak vstúpiť do neba.

Záchrana tak nespočíva v čírom napodobňovaní Krista, ale v získaní jeho schopností. Kristus na popis tejto skutočnosti používa podobenstvo o viniči a ratolesti (porov. Jn 15,1-6). Podľa tohto podobenstva je viničom on sám. Ježiš nemá problém prinášať ovocie spravodlivého života, pretože má na to všetky schopnosti. Naproti tomu človek je ratolesťou, ktorá ak je odkázaná sama na seba, nemá najmenšiu šancu priniesť akékoľvek ovocie. Brať si príklad od viniča a napodobňovať ho v tomto prípade nemá žiaden zmysel. Preto Kristus vysvetľuje, že

ratolesť môže prinášať ovocie len v tom prípade, ak je súčasťou viniča. Povedali by sme, že len v prípade, ak je doňho zaštepená.

Apoštol Pavol používa podobenstvo s rovnakým významom o Kristovom tajomnom tele. Jednotliví kresťania sú tu predstavovaní ako časti tohto tela (porov. 1Kor 12,12-13.27), pričom Kristus sám je predstavovaný ako hlava (Kol 1,18). Dôležité je teda stať sa súčasťou Kristovho tela.

Človek sa môže rozhodnúť úplne sa vzdať svojho spôsobu života a dať sa k dispozícii Kristovi jedine v prípade, že dôjde k poznaniu, že je to výhodné. Toto poznanie môže byť postavené výlučne na viere, že Ježiš Kristus vstal z mŕtvych, že nie nepríjemnosti a smrť zničili jeho, ale on premohol svet (porov. Jn 16,33) a prešiel smrťou do života. Človek teda musí uveriť tomu, že Kristus je skutočne Boh, ktorý sa stal človekom, prežil dokonale poslušný život, premohol smrť a ako človek vstúpil do neba. Len keď verí, že toto všetko je pravda, iba tak zhodnotí, že žiť Kristov život sa oplatí. Žiť spravodlivo ho síce povedie k problémom, ale tie ho nepohlčia. Síce zomrie, ale smrťou prejde do života a nech by ho v živote postretlo čokoľvek nepríjemné, bolestné a zlé, nič ho nemôže podstatne ohroziť, pretože ak má účasť na Kristovom živote, má moc prejsť smrťou do života a vstúpiť do neba, kde si navždy bude užívať Boha ako zdroj plného a nekonečného šťastia.[\[4\]](#)

Keď je takto človek rozhodnutý a vierou disponovaný vzdať sa svojho života a získať účasť na Kristovom živote, ja na čase to takpovediac „technicky“ zrealizovať. **Nástrojom, prostredníctvom, ktorého prebieha zanechanie svojho života a začlenenie do Kristovho života, je sviatosť krstu.**[\[5\]](#) Keďže človek je bytosť duchovno-materiálna, je prirodzené, že Boh chce, aby dôležité udalosti nášho života prebiehali na duchovno-materiálnej úrovni (porov. KKC 1210). Preto aj toto začlenenie sa do Kristovho tajomného života za normálnych okolností neprebíha len vo vnútri človeka čisto jeho osobným rozhodnutím, ale táto udalosť má obraz aj v konkrétnom

viditeľnom znaku, ktorý vďaka Božej moci a jeho rozhodnutiu i správnej dispozície človeka skutočne spôsobuje to, čo naznačuje.[\[6\]](#)

Znak sviatostného krstu spočíva v ponorení človeka do krstnej vody a v jeho vynorení,[\[7\]](#) čo je sprevádzané slovami, ktoré určujú, že človek je krstený v mene Otca i Syna i Svätého Ducha.[\[8\]](#) Ponorenie do vody znamená smrť starého doterajšieho života, v ktorom kvôli Adamovmu odvráteniu sa od Boha bol nedostatok spravodlivosti a svätosti, ako aj nedostatok schopnosti spravodlivý stav dosiahnuť. Tento hriešny život spútaný ľudskou slabosťou ostáva utopený v krstnej vode a následne sa človek z vody vynára ako živý, čo znamená, že dostáva do daru nový život. Ten život však už nie je jeho vlastný, že by sa odvíjal podľa jeho vlastných plánov a nárokov na to, ako má vyzerieť. Vlastné nároky aj plány zostali utopené v krstnej vode. **Život, ktorý dostáva pokrstený do daru, je Kristov život, ktorý sa odvíja podľa Kristových plánov a Kristových nárokov na to, ako má vyzerieť. Človek tak všetky svoje životné ciele vymenil a podriadil jedinému cieľu, ktorým je dávanie sa k dispozícii Kristovi, aby ním Kristus mohol disponovať podľa ľubovôle.** Toto odovzdanie sa Kristovi do rúk je totiž postavené na pevnej viere, že Kristova vôľa je priviesť svoj život z tohto sveta cez smrť až do nebeského večného raja a tiež na pevnej viere, že tento Ježiš z Nazareta je toho skutočne schopný.

V krste tak dochádza k zaštepeniu človeka do viniča, ktorým je samotný Kristus (porov. Jn 15,4). Apoštol Pavol hovorí o krste ako o zrastení s Kristom (porov. Rim 6,3-5), ako o smrti starého života a vzkriesení k novému životu (porov. Rim 6,11.13) a ako o vyzlečení si starého človeka, ktorý je charakteristický Adamovým spôsobom života a oblečení si človeka, ktorým je spravodlivý Ježiš Kristus (porov. Ef 4,20-24; Kol 3,9-11). Zjavne to vyjadruje v Liste Galaťanom, keď hovorí: „*Všetci, čo ste pokrstení v Kristovi, Krista ste si obliekli*“ (Gal 3,27).

Ak sa človek rozhodol na základe pravej viery v Kristovo spasiteľné dielo prejsť krstom, získava účasť na Kristovom spravodlivom živote a na jeho daroch, čo v praxi znamená, že sa stáva skutočne spravodlivým. Od apoštolských čias sa v Cirkvi krstia aj nemluvňatá, keďže sa rodia v stave odvrátenia sa od Boha, ktorý zapríčinil Adam (porov. DS 1514). V takom prípade možno taktiež hovoriť o dosiahnutí reálnej spravodlivosti. Hoci sa dieťa pred nadobudnutím užívania rozumu nevie pre Krista rozhodnúť a nemožno uňho hovoriť o viere v Krista, predsa však neodporuje Kristovej vôli a nie je schopné sa rozhodnúť proti Bohu. Preto minimálne do okamihu nadobudnutia schopnosti užívať rozum, môžeme u takéhoto dieťaťa hovoriť o reálnej spravodlivosti získanej na základe účasti na Kristovom živote (porov. KKC 1250). Až dieťa k užívaniu rozumu dospeje, je tu nebezpečenstvo, že účasť na Kristovom živote úmyselným hriechom odmietne. Preto Cirkev zveruje výchovu pokrstených detí kresťanským rodičom a krstným rodičom, aby toto dieťa viedli k osobnému a vedomému prijatiu účasti na Kristovom živote.

Sviatosť krstu je jednorázová udalosť, ktorá spôsobuje naštepenie človeka na Krista a získanie účasti na jeho živote. No človek je bytosť žijúca v čase, čo znamená, že dávne udalosti postupne v pamäti blednú a strácajú vplyv na vedomú činnosť človeka. Tu je preto nebezpečenstvo, že rozhodnutie vzdať sa svojho života a prijatie účasti na Kristovom živote postupne prekryjú udalosti a starosti následného života a človek sa spontánne vráti k svojmu životu, k svojim životným plánom a k svojim životným nárokom. **Aby vedomie účasti na Kristovom živote nevybledlo, Kristus ustanovil sviatosť, ktorej charakteristickým znakom je jej opakovanie. Tou sviatosťou je Eucharistia.**

Pri slávení tejto sviatosti kresťania vzdávajú vďaky Bohu za všetko, čo pre nás urobil, no najmä za dielo našej spásy. Pri tomto vzdávaní vďaky biskup alebo kňaz vyriekne nad pšeničným chlebom a hroznovým vínom s trochou vody Kristove slová, ktoré

vyriekol nad chlebom a vínom pri svojej poslednej večeri so svojimi apoštolmi.[\[9\]](#) Vtedy sa podstata chleba mení na Kristovo telo a podstata vína na Kristovu krv,[\[10\]](#) pričom sa sprítomňuje celý Kristov poslušný a spravodlivý život i jeho smrť a zmŕtvychvstanie.[\[11\]](#) Takto môže veriaci kresťan prostredníctvom znakov, ktoré tvoria slávnosť Eucharistie, byť účastný presne tých udalostí, ktoré sa odohrali pred dvetisíc rokmi v Galilei a Judei. V súvislosti s touto skutočnosťou je potrebné poznamenať, že Boh je večný,[\[12\]](#) čo znamená, že existuje mimo čas. Preňho sa celé dejiny aj všetky úkony odohrávajú v jedinom „teraz“.[\[13\]](#) Rovnako sa pred jeho zrakom odohráva v jednom trvalom okamihu celý Kristov poslušný život vrátane jeho smrti a taktiež jeho prechod zo smrti do života. To, čo sa z nášho pohľadu udialo pred dvetisíc rokmi, to sa z Božieho pohľadu deje stále v jedinom „teraz“. Aby sme mohli znova a znova prežívať udalosť Kristovho spasiteľného diela, čo je potrebné pre náš „časový charakter“ a náš sklon ochabnúť a zabúdať, Boh ustanovil sviatosť, vďaka ktorej môžeme vnímať Kristovu obeť i jeho víťazstvo nad smrťou z Božej perspektívy. Preto kedykoľvek slávime Eucharistiú, vďaka liturgickým znakom, ktoré spôsobujú to, čo naznačujú, môžeme byť znova a znova účastní na udalostiach, ktoré sa podľa pozemského času odohrali pred dvetisíc rokmi.

Následne prijímanie sviatosti Eucharistie sprítomňuje okamih, kedy do kresťana vniká Kristov život, aby tak kresťan bol živým údom Kristovho tajomného tela a mohol byť jednak účastný na Kristových skutkoch a jedna aby bol vyzbrojený Kristovou mocou tieto skutky aj vykonať. Čím hlbšie si človek toto prúdenie Kristovho života do svojej duše uvedomuje, tým mocnejší vplyv má táto sviatosť na jeho praktický život.

Je pravda, že tieto skutočnosti si malé dieťa, ktoré je účastné na slávení Eucharistie, ešte neuvedomuje. Zároveň však ostáva faktom, že takéto pokrstené dieťa sa nijako nedišťancovalo od účasti na Kristovom živote. Ak v prijímaní Eucharistie vidíme sprítomnenie okamihu krstu, kedy bolo toto

dieťa zaštepené do Krista, aby doňho mohol prúdiť Kristov život, potom odmietnutie podania Eucharistie dieťaťu by znamenalo naznačenie, že do dieťaťa neprúdi Kristov život. Niečo také je však možné len v prípade, že je dieťa nepokrstené, alebo odmietlo krstnú milosť spáchaním smrteľného hriechu. U pokrsteného dieťaťa, ktoré nedospelo k užívaniu rozumu žiadna z týchto možností nepripadá do úvahy. A tak odmietnutie podania Eucharistie takémuto dieťaťu vedie k pokriveniu sviatostného znaku. Ak sa totiž kresťanské dieťa zúčastňuje slávenia Eucharistie, v skutočnosti má živú účasť na Kristovom živote. No ak v rámci slávenia Eucharistie je mu zabránené prijímať Kristovo telo a krv, je tým znázornený znak, že do takéhoto dieťaťa Kristov život neprúdi, čo je v rozpore so skutočnosťou. Znak tak naznačuje niečo, čo nie je pravda. **Prijímanie detí pri slávení Eucharistie je teda znakom pre zhromaždenú cirkev a tiež jej utvrdením, že aj deti patria do Cirkvi, tvoria spolu s dospelými Kristovo tajomné telo a prúdi do nich Kristov život, ktorý má moc previesť človeka hoci aj smrťou do večného života.**

Zároveň prijímanie Eucharistie deťmi má aj hlboký pastoračný význam pre samotné deti, keďže ich od počiatku života učí, že prijímať Eucharistiu je pre kresťana niečo samozrejmé a normálne. O to viac si dieťa môže uvedomiť hĺbku hriechu, až raz úmyselne a vedome spácha zlo a bude mu povedaná, že od teraz už Eucharistiu prijímať nemôže, pretože sa jej hriechom vzdalo. Hriech tak bude dieťaťom vnímaný ako niečo, čo ničí normálny kresťanský život a k čomu sa možno vrátiť len po zanechaní hriešneho spôsobu života, ktorý sa zrealizuje vo sviatosti zmierenia a pokánia.

Článok bol publikovaný v: Teologické zdôvodnenie podávania Eucharistie deťom, Collectanea lectionum theologiarum II [elektronický zdroj], Warszawa : Wydawnictwo Jednosc w różnorodności, 2017, CD-ROM, s. 75-84, ISBN: 978-83-947394-4-7.

POUŽITÁ LITERATÚRA

SV. PÍSMO STARÉHO I NOVÉHO ZÁKONA, Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 1996.

BULLA UNIONIS ARMENORUM 14b, dokument Florentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, Tom III*. Kraków : Wydawnictwo WAM – Księża Jezuici, 2003.

DECRETUM DE IUSTIFICATIONE, dekrét Tridentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, tom IV*, Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2005.

DECRETUM DE SACRAMENTIS, kánony o sviatostiach 6-8. dekrét Tridentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, tom IV*, Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2005.

DECRETUM DE SANCTISSIMO EUCHARISTIAE SACRAMENTO, 4. kapitola, dokument Tridentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, tom IV*, Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2005.

DE FIDE CATHOLICA, konštitúcia Štvrtého lateránskeho koncilu. In: BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, tom II*, Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2003.

DENZINGER, H. – SCHÖNMETZER, A.: *Enchiridion Symbolorum, Definitionum et Declarationum*. Freiburg Br. 1965.

KANDERA, P.: *De Deo uno et trino*, Košice : 1992.

KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI (1997), Trnava : 1998.

MALÝ TREBNÍK, I. časť. Prešov : Petra n.o., 2006.

Orientalium Ecclesiarum 2, dekrét Druhého vatikánskeho koncilu. In : Polčín, S.: *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, Rím : Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda, 1968.

PALOČKO, Š.: *Stvorenie a pád človeka*. Prešov : GTF PU v Prešove, 2012.

BULLA UNIONIS ARMENORUM, dokument Florentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, Tom III*. Kraków : Wydawnictwo WAM – Księża Jezuici, 2003.

SVÄTÁ BOŽSKÁ LITURGIA NÁŠHO OTCA SVÄTÉHO JÁNA ZLATOÚSTEHO. Prešov : Spolok biskupa Petra Pavla Gojdiča, 1998.

[1] Porov. *Orientalium Ecclesiarum 2*, dekrét Druhého vatikánskeho koncilu. In : Polčín, S.: *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, Rím : Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda, 1968.

[2] Porov. PALOČKO, Š.: *Stvorenie a pád človeka*. ...s. 79, porov. DS 1512.

[3] Porov. *DECRETUM DE IUSTIFICATIONE*, 1. kapitola, dekrét Tridentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, tom IV*, Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2005, s. 290. DS 1521.

[4] „Kto nás odlúči od Kristovej lásky? Azda súženie úzkosť alebo prenasledovanie, hlad alebo nahota, nebezpečenstvo alebo meč? Ako je napísané: “Pre teba nás usmrcujú deň čo deň, pokladajú nás za ovce na zabitie.” Ale v tomto všetkom slávne víťazíme skrze toho, ktorý nás miluje. A som si istý, že ani smrť ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá, ani prítomnosť, ani budúcnosť, ani mocnosti, ani výška, ani hĺbka, ani nijaké iné stvorenie nás nebude môcť odlúčiť od Božej lásky, ktorá je v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi“ (Rim 8,35-39).

[5] Porov. *DECRETUM DE IUSTIFICATIONE*, 7. kapitola, dekrét Tridentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, tom IV*, Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2005, s. 296. DS 1529.

[6] Porov. DECRETUM DE SACRAMENTIS, kánony o sviatostiach 6-8. dekrét Tridentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, tom IV*, Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2005, s. 358. DS 1606-1608.

[7] Od počiatkov Cirkvi sa používal aj spôsob obmytia človeka krstnou vodou, k čomu zjavne viedli praktické dôvody, krst ponorením však výraznejšie naznačuje to, čo sa v krste skutočne deje (porov. KKC 1239).

[8] Porov. BULLA UNIONIS ARMENORUM 14b, dokument Florentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, Tom III*. Kraków : Wydawnictwo WAM – Księża Jezuici, 2003, s. 508. DS 1314. Porov. MALÝ TREBNÍK, I. časť. Prešov : Petra n.o., 2006, s. 40.

[9] Porov. BULLA UNIONIS ARMENORUM 16, dokument Florentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, Tom III*. Kraków : Wydawnictwo WAM – Księża Jezuici, 2003, s. 514-516. DS 1320-1321.

[10] Porov. DECRETUM DE SANCTISSIMO EUCHARISTIAE SACRAMENTO, 4. kapitola, dokument Tridentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, tom IV*, Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2005, s. 448-450. DS 1642.

[11] Porov. SVĚTÁ BOŽSKÁ LITURGIA NÁŠHO OTCA SVĚTÉHO JÁNA ZLATOÚSTEHO. Prešov : Spolok biskupa Petra Pavla Gojdiča, 1998, s.53.

[12] Porov. DE FIDE CATHOLICA 1,1, konštitúcia Štvrtého lateránskeho koncilu. In: BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, tom II*, Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2003, s.220. DS 800.

[13] Porov. KANDERA, P.: *De Deo uno et trino*, Košice : 1992, s. 114.